

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI**

INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO

Inšpekcija nadzora varnosti in zdravja pri delu

Štukljeva cesta 44, 1000 Ljubljana

T: 01 280 36 60

E: gp.irsd@gov.si

www.id.gov.si

Lučka Böhm

Lucka.bohm@sindikat-zzss.si

Številka: 0920-1549/2023/2

Datum: 16.10.2023

Zadeva: plesen v delovnih prostorih

Spoštovana gospa Böhm,

z elektronskim dopisom z dne 15.9.2023 ste se obrnili na Inšpektorat RS za delo v zvezi s plesnijo v delovnih prostorih. Zapisali ste, da zaposleni v kulturi poročajo o več objektih, v katerih so dolžni opravljati svojo dejavnost, kjer je veliko plesni – tudi črna. Ponekod naj bi rastle celo gobe.

Najprej pojasnujemo, da lahko avtentično razlago zakonodaje podaja le Državni zbor RS. V primeru, da želite neobvezujoče pravno mnenje, se lahko obrnete tudi na pristojno ministrstvo, ki je pripravilo področni zakon. Ne glede na prej zapisano, pa Vam na podlagi 4. člena Zakona o inšpekciji dela (Ur. list RS, št. 19/14 in 55/17; ZID-1) v nadaljevanju posredujemo naše neobvezno mnenje v smislu nudenja strokovne pomoči.

Skladno s temeljnimi načeli Zakona o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, št. 43/11; ZVZD-1) mora delodajalec zagotoviti varnost in zdravje delavcev pri delu. V ta namen mora izvajati ukrepe, potrebne za zagotovitev varnosti in zdravja delavcev ter drugih oseb, ki so navzoče v delovnem procesu, vključno s preprečevanjem, odpravljanjem in obvladovanjem nevarnosti pri delu, obveščanjem in usposabljanjem delavcev, z ustrezno organiziranostjo in potrebnimi materialnimi sredstvi. Prav tako mora delodajalec pri načrtovanju delovnega okolja, delovnih prostorov, delovnih in tehnoloških postopkov, uporabe delovne in osebne varovalne opreme in uporabe nevarnih kemičnih snovi zagotoviti, da so bili upoštevani vsi vplivi na varno in zdravo delo delavcev ter da so okolje, postopki, prostori, oprema in snovi primerni in v skladu z namenom uporabe. Po ZVZD-1 ima delavec pravico do dela in delovnega okolja, ki mu zagotavlja varnost in zdravje pri delu. Delavec pa mora spoštovati in izvajati ukrepe za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu.

Pravilnik o zahtevah za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev na delovnih mestih (Uradni list RS, št. 89/99, 39/05 in 43/11 – ZVZD-1; Pravilnik) določa zahteve za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev, ki jih mora delodajalec upoštevati pri načrtovanju, opremljanju in vzdrževanju delovnih mest. Ta zahteva se nanaša tako na delovna mesta v delovnih prostorih v objektih. V 4. členu Pravilnika je določeno, da mora delodajalec delovna mesta urediti tako, da

ni ogrožena varnost in zdravje delavcev pri delu na takšnih delovnih mestih. Delovna mesta, na katerih delavci opravljajo delo, mora delodajalec urediti in vzdrževati tako, da sama po sebi ne predstavljajo tveganj za varnost in zdravje pri delu.

Po 6. členu Pravilnika pa je delodajalec dolžan zagotavljati varnost in zdravje delavcev, kot tudi drugih oseb, ki se nahajajo v njegovih prostorih, tako da redno čisti delovna mesta, delovno opremo ter prezračevalne in klimatske naprave.

Skladno s 17. členom ZVZD-1 mora delodajalec pisno oceniti tveganja, katerim so delavci izpostavljeni ali bi lahko bili izpostavljeni pri delu, po postopku, ki obsega zlasti:

- identifikacijo oziroma odkrivanje nevarnosti;
- ugotovitev, kdo od delavcev bi bil lahko izpostavljen identificiranim nevarnostim;
- oceno tveganja, v kateri sta upoštevana verjetnost nastanka nezgod pri delu, poklicnih bolezni oziroma bolezni v zvezi z delom in resnost njihovih posledic;
- odločitev o tem, ali je tveganje sprejemljivo;
- odločitev o uvedbi ukrepov za zmanjšanje nesprejemljivega tveganja.

V drugem odstavku tega člena je določeno, da mora delodajalec popraviti in dopolniti oceno tveganja vsakokrat:

- ko obstoječi preventivni ukrepi varovanja niso zadostni oziroma niso več ustrezni;
- ko se spremenijo podatki, na katerih je ocenjevanje temeljilo;
- ko obstajajo možnosti in načini za izpopolnitev oziroma dopolnitev ocenjevanja.

Tretji odstavek pa nalaga obvezo delodajalcu, da mora po izvedenem ocenjevanju tveganja za varnost in zdravje pri delu izdelati in sprejeti izjavo o varnosti z oceno tveganja v pisni obliki, ki glede na vrsto in obseg dejavnosti vsebuje zlasti:

- načrt za izvedbo predpisanih zahtev in ukrepov;
- načrt in postopke za izvedbo ukrepov v primerih neposredne nevarnosti;
- opredelitev obveznosti in odgovornosti odgovornih oseb delodajalca in delavcev za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu.

Zaposleni delavci imajo pravico, da preverijo ali je delodajalec ocenil tveganje tudi glede škodljivih bioloških dejavnikov in to vključil v izjavo o varnosti z oceno tveganja. Tako je torej potrebno izjavo o varnosti z oceno tveganja dopolnjevati in popravljati (pripraviti revizijo) ob vsaki novi nevarnosti in spremembi ravni tveganja. V drugem členu Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti biološkimi dejavniki pri delu (Uradni list RS, št. 168/20) je opredeljen pojem »biološki dejavnik« kot mikroorganizem, vključno z gensko spremenjenim organizmom, celična kultura in človeški endoparazit, ki lahko povzroči okužbo, alergijo ali zastrupitev. Vključujoč tudi ta pravilnik, izdelata delodajalec oceno tveganja, pri čemer se upošteva (drugi odstavek 3. člena):

- razvrstitev bioloških dejavnikov, ki so ali so lahko nevarni za zdravje ljudi, v skladu s 17. členom tega pravilnika;
- priporočila pristojnega organa, v katerih je navedeno, da je potrebno določen biološki dejavnik nadzorovati, da bi se zavarovalo zdravje delavcev, kadar so ali so lahko le-ti, zaradi svojega dela, izpostavljeni takemu biološkemu dejavniku;
- bolezni, ki jih delavci lahko dobijo zaradi svojega dela;
- bolezni, ki se ugotovijo pri delavcu, njihov pojav pa je neposredno povezan z delom tega delavca;
- možne alergogene ali toksične vplive ter mutagene oziroma karcinogene vplive, zaradi dela delavcev z biološkimi dejavniki.

Skladno s prvim odstavkom 6. člena tega pravilnika delodajalec prepreči izpostavljenost delavcev biološkimi dejavniki v vseh primerih, ko rezultati ocene tveganja iz 3. člena tega pravilnika pokažejo, da obstaja tveganje za zdravje ali varnost delavcev.

V drugem odstavku 6. člena tega pravilnika je določeno da, v primeru da to tehnično ni možno, delodajalec tveganje zaradi izpostavljenosti biološkim dejavnikom zmanjša do tako nizke ravni, kot je treba za zagotavljanje varnosti in zdravja izpostavljenih delavcev z upoštevanjem rezultatov ocene tveganja iz 3. člena tega pravilnika in z naslednjimi ukrepi:

- zagotavljanje čim manjšega števila in čim krajšega časa izpostavljenosti delavcev, ki so ali so lahko izpostavljeni biološkim dejavnikom;
- načrtovanje delovnega procesa in tehničnih kontrolnih ukrepov tako, da ne pride do sproščanja bioloških dejavnikov v prostor, kjer poteka delo, ali da je sproščanje čim manjše;
- uporaba kolektivnih varnostnih ukrepov ali, če se izpostavljenosti ni mogoče drugače izogniti, individualnih varnostnih ukrepov;
- uporaba higienskih ukrepov, katerih cilj je preprečevanje ali zmanjševanje nenamernega prenosa ali sproščanja biološkega dejavnika iz delovnega mesta;
- uporaba znaka za biološko nevarnost, ki je slikovno prikazan v Prilogi II, ki je sestavni del tega pravilnika, in drugih opozorilnih znakov;
- priprava načrta, za ravnanje ob neizgodbah, pri katerih lahko pride do sproščanja biološkega dejavnika;
- preverjanje, če so biološki dejavniki, uporabljeni pri delu, prisotni zunaj primarnega, fizično omejenega prostora, kadar je to potrebno in tehnično izvedljivo;
- zagotovitev sredstev za varno zbiranje, shranjevanje in odlaganje odpadkov, vključno z uporabo varnih in razpoznavnih vsebnikov in z ustrezno obdelavo odpadkov, če je to primerno;
- varno ravnanje z biološkimi dejavniki in ureditev njihovega prevoza znotraj delovnega mesta;
- cepljenje in zaščita z zdravili.

Ker se plesen nahaja povsod okoli nas je nemogoče preprečiti, da bi plesen vstopila v objekt. S pravilnim prezračevanjem, ogrevanjem in postavitvijo opreme v prostoru pa lahko preprečimo oz. omilimo razrast plesni. Vlago v notranjih prostorih je priporočljivo vzdrževati med 40% - 60%. Priporočljivo je tudi, da je temperatura v prostorih konstanta, da se prepreči nastanek kondenza. Zato je priporočljivo tudi, da topel zrak dostopa do površin sten in jo segreva (razmak med pohištvo in steno). Predvsem pa je potrebno odpraviti vzrok nastanka plesni.

Če je vzrok nastanka plesni zaradi opustitve vzdrževanja ali nepravilne gradnje objekta lahko vaša vprašanja naslovite na Inšpektorat RS za naravne vire in prostor (gradbena inšpekcija).

Prijazen pozdrav,

Pripravila:
Polona Černe
Inšpektorica za delo

Slavko Krištofelc
direktor
Inšpekcija nadzora varnosti in zdravja pri delu

Prejme:

- Lučka Böhm, po e-pošti